

REDACTIA

MAD. STR. AULICH (ADAM)

AROMANIMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe 1 an. fl. 10; pe 1/2

an fl. 5; pe 1/4 de an

fl. 25; pe 1 lună fl. 1.

Preț de Duminecă pe

an fl. 2.—

Preț România și străini:

pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înțelegă.

ADMINISTRAȚIA

ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

*de 1 fl. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publica-*
*căjunc.**Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt să plăte
înainte.**Scrisori nefrancate nu se
primesc.*

TRIBUNA POPORULUI

SODOMA CAPITALĂ MAGHIARA.

(Sl.) Ovrei din vechime aveau numai o singură Sodoma-Gomora, pe atunci lugădușii nostri hegemoni au reușit, în acei treizeci și unu ani, de când li-s'a dat în mâna libertatea deplina de a taia și spanura după chibzuința lor vestită, a preface mai fiecare oraș cubi al „culturei” și grandomaniei lor bolnavioase, — din Budapesta, făcând căptenia, calmea, floarea cea mai aleasă printre cuburi, — *Sodoma capitală*.

Cetățile eclete publicate în nrul de la despre „orașul bandișilor”, titlul căldă Budapestei chiar cea mai odișoasă boala jidano-maghiară prin șovinismul ei neintrecut, care ar fi să-i dicteze tocmai ei cea mai mare rezervă în desgolirea turpidinilor și boalelor pe care le-au pricinuit trupului și mintelui națiunii „singure alcătuioare și singure susținătoare de stat”, seice în numele ei conduce destinele țării, îi dău educație culturală și politică după chipul și asemenea lor.

Așa-e, că departe au ajuns în curțul restimp de treizeci de ani al cumpării libertății, de a umbria cu briceagul, pe care-l ceruseră și li-se dase copiilor răsfățări ai soartei, spre și clădi, ziceau ei de ei, cum lor le place o casă pompoasă, grandioasă, ușoară naționalicește cu 17 miliuni de Maghiari, „Kárpátok től Adriaiig”?

Au ajuns a avea astăzi o *Sodomă capitală* din capitala țării, ear' în giurul ei o sumulă frumoasă de *Sodome* ori *Gomor* provinciale, à la Hodmezö-Vásárhely, Orosháza, Iászberény, etc., adecă tocmai în orașele cele mai băstinașe și neaoșe maghiare, pe unde nu cădă nici un puiu de „trădători de patrie”, de „agitator daco-român ori panslav”, de „sobolani” și „venetor al țării”. Tocmai în cuburile de cari ar trebui să se măndreasă mai mult ca de niște puncte strălucitoare ale „culturei” și „puterii lor atrăgătoare”, poate mai mult decât altă parte, duhoarea otrăvitoare și omoritoare e neasemănăt mai puternică, decât în „cuburi” înfințate de daco-romanism și panslavism, de agitatorii fără scrupule ai naționalităților.

Nu este oare aceasta caracteristică, nu spune oare aceasta multe și toate?

Pentru noi, cronicarii zilei, cari suntem osândiți a ne împlini neplăcută dar' indispensabilă datorință de a căci ziarele maghiare, cele reproducute din „Magyar Hirlap” despre „orașul bandișilor” nu sunt lucruri isbitoare, care ne-ar trezii ceea ce deosebită luare aminte și ar cere o specială soatere la iudeală.

Nu, căci noi vedem și cetim în fiecare zi îsprăvuri d'acelea în „orașul bandișilor”. Foia extra-șovinistă s'a ocupat de ele pe semne numai fiind că a început sesonul mort al căniculelor, viața politico-patriotică

cea grandomană doarme, ministri și celebrățile de celelalte trepte ale vieții națiunii mari s'au refugiat căre în cotro pe la locuri umbroase, și astfel situația a fost adusă a traecta și chestiuni (!) „social-culturale”.

Noi asemenea întemplieri sau și mai ingrozitoare le cetim și găsim în fiecare zi, dar' nu le înregistram în ziarul nostru, știind că nu e hrana sufletească de toate zilele potrivită constituției publicului român; ne opriș asupra lor numai din vreme în vreme, precum e prilegiul de astăzi, când ea că cei mai săngerosi șoviniști sunt constrinși a și desvălu rușinea culturii lor.

„Alkotmány”, încă cu trei zile înainte, în N-rul dela 23 c., scriind despre „siguranța în capitală”, și aducând unele casuri isbitoare despre lipsa ei, se măngăia cu ață, că ea, siguranța, cel puțin pe bulevard și strazi principale mai domnește. Si eacă după trei zile vine „M. Hirlap”, să-l scoată din iluzia, caci constată printre crimele zilei și un „atentat pe strada Váczii”, care, zice, „e mai abundant iluminată de lumina electrică”. Si întradevăr pomenita stradă este așa zicend cea mai elegantă uliță a *Sodomiei capitale*, în centrul orașului, în nemijlocita apropiere a poștei și a altor asemenea edificii publice.

E ieru constatat, că Budapesta merge în fruntea orașelor din punctul de vedere al imoralității. Si cauza, explicarea? Unica și singura: fuldulia, ingăfarea, falășia nemăsurată,

ori cutare a pătrunde „tainele” situației. Nicic nu se poate spune, nimic nu poate ghicea, că „ce-o fi”. Chestiunea e atât de încurcată, în cît se pot întâmpla mari surprinderi „la toamnă”.

Un lucru e numai sigur, anume, că Lueger rămâne tot cea mai însăpămată stafie în ochii hegemonilor nostri și în privința cuotei. Dacă toți ar ceda, el nu se va milostivi de noi bieții.

„Jeszenszky” apreciat de ai săi.

Adeacă Jeszenszky cel vechi, căci numele acesta de familie, originar și băstinaș încă și acum la Slovacime, îi poartă o sumedenie de patrioți și de trădători de patrie pan-slaviști, ceștia din urmă mai ales în comitatul Turec.

Am adus și noi știrea, că „prietenul nostru” Jeszenszky Sándor, șeful secției naționalităților pe lângă cancelaria Ex. Sale baronului Bánffy Dezső, are să devină urmașul lui Latkoczy Imre, secretarul de stat la intern, care avansează.

Eată cum îl caracterizează pe omul nostru „Hazánk” dela 24 Iunie:

„Selten kommt was Besseres nach“ (arăorei urmează ceva mai bun) — vorba Neamțului. Secretar de stat va deveni Dr. Jeszenszky Sándor, această adevărată creație a lui Bánffy, care a trecut până acum prin diferite primeniri, până a ajuns aci. E om tineri, cu capacitatea mari (oare?), tare în acțiuni; povestitor amabil, musicant de frunte (!) de o cultură distinsă (? ?), cavaler...

A devenit procuror de-odată pe neașteptate, dar' nici nu apucase să-și ocupe postul cel nou, a fost numit substitut de procuror suprem. Ca atare venise în Ardeal aproape de Bánffy-estii. Sederea lui în Ardeal îi însoții și-o privi drept exil, care a și dănuș destul de lungă vreme. Dar' omului isteț norocul și suride: se ivise procesul Memorandumui, (vrea să zică al Replieei, căci Jeszenszky aici a figurat ca procuror! Red.) în care Jeszenszky apăra o cauza populară. Atunci cu mare înverșunare pe memoranduș și ligăști, ear' din partea sa încă a făcut tot posibilul, ca raporturile între cele două națiuni să devină cât se poate de nesuferante. Aici s'a văzut și la el efectul văzăvului din comitatul Dobâca, ce pălmuese pe popi.

„Pătrunse cu istețime, că starea tristă în lăuntru numai așa poate fi exploatață în folosul guvernului și a abate atenționea obștească dela plângerile ridicate de opoziție, dacă va puni înaintea țării drept ciuhă un dușman săprănic de mare, anume: românia, ce voie să îngheță Ardealul; Liga, alcătuitură cu buni muscălești și stând în mai și D-zeu ce slujbă; conspiraționi ramificate în contra ideii de stat maghiar, ale căror singurătate desprățimile formează casele preoților și judecătorilor români, cari cântă cântece naționale.

„Fehlivania s'a dovedit, spaima obștească împinge Ardealul într-o singură strungă“, al cărei cioban este Bánffy Dezső; un cărd de popi revinovați și vinovați, visători și rivitori după căstig ajunseră în temnițe; ear' Jeszenszky Sándor în ministerul lui Bánffy“.

Afără de „vinovați“ și „rivitori de căstig“ subscrim toate; chipul cu cat e de adeverat, eu atât mai respingător, mai revoltător.

Ece homo!

Selișteni judecați pentru trei-colori.

In chestia steagurilor trei-colore arborate în Seliște în ziua de 3/15 Maiu și confiscate de gendarmi, s'a înținut procesul în 21 Iunie la judecătoria din Seliște. Primim despre acest proces următoarele:

Onorate de Redactor!

Astăzi s'a pertractat procesul în cauza „steagurilor trei-colori” care au fost arborate cu data de 3/15 Maiu în Seliște lângă Sibiu.

Au fost de față 12 acuzați. Majoritatea dintre ei s'au prezentat încinși în brăuri cu „trei colori” ba și mai mult, tinerul Ioan Pascu, care a fost bătut de gendarmi, și mai purtat la butonieră și o cocardă „trei-colori” încă cu drag să-i fi văzut.

Văzându-i judecătorul îmbăcați astfel s'a uitat cam cordiș, însă n'a zis nimic asupra brânelor, s'a mărginit numai a provoca pe Pascu să lăpede cocarda, la care i-s'a răspuns: „de ce să o lăpad, căci totdeauna o port“. După luarea naționalului s'au inceput cercetările, fiind întrebăți mai întâi Dr. Nicolae Muntean cordonier, dacă nu cumva la indemnul dlui s'au făcut și arborat acele steaguri, la care i-s'a răspuns: „Cu durere trebuie să constată, că nu“. Tinchul Bucișan s'a prezentat mandru. Fiind întrebăt că de Karlsbad steagurile, dinsul a răspuns:

„ziua de 3/15 Maiu este și însemnată Rudel-Gasse. Români și totodată au mai fost și de 50 ani dela stergerea iobăgiei. Iar de datorință a arăta însemnatatea veche. Pe aceasta căle!“ Ceialalți, mai fiind trebăți, au răspuns cu toții că se alătură zisele colegului Bucișan!

S'a mai întrebăt încă odată în față tuturor, dacă nu cumva Nicolae Muntean a fost complice la facerea ori arborarea acelor steaguri? și i-au răspuns în cor, cănu.

După aceasta judecătorul a zis: Cum de ați cutedat în sat unguresc (!) a face și arbora acele steaguri, la care i-s'a răspuns cu indignare, că Seliștea e comună românească. Judecătorul se reculege și zice: Am înțeles Stat unguresc. Si continuă astfel: Cum ați îndrăsnit să faceți amintire de timpul revoluției, unde atata sănge s'a versat?

I-s'a răspuns: n'am făcut amintire de timpul revoluției și de timpul „cliberării Românilor de sub jugul iobăgiei“.

După cedarea protocolului s'a pronunțat următoarea sentință: Deoarece se constată că 1. Nicolae Muntean. 2. Ioan Cup, și Vasile Dragomir n'au luat parte, se scot de sub acuza, însă: 1. Corneliu Bucișan; 2. Stefan Tifra; 3. Ioan Pascu; 4. Dumitru Herța; 5. Samuilă Petreșcu; 6. Mihail Simonetti; 7. Ioan Voica 8. Vasile Răduț și 9. Dumitru Roșca, luând în considerare că sunt cu toții tineri și n'au avut cunoștință, că ce însemnează a demonstra în contra statului, se condamnă la cea mai mică pedeapsă și adecă: 2 fl. amendă directă și 2 fl. amendă laterală (spese), Neputându-se plăti, amenda se va preschimbă în o zi de închisoare. La aceste osândiții au răspuns: „Facem închisoare“.

S'au mai întrebăt dacă vreunul voește să facă recurs și contra sentinței sau dacă are ceva de a mai da la protocol? La aceste au răspuns tinerul Pascu: „Da; am să dau la protocol, că în noaptea care am fost arestat pentru „trei-colori, am mai fost bătut de gen-

CUOTA. Negocierele urmate între cele două deputații pentru stabilirea cuotei, încă de când cu intrunirea delegațiilor, au fost întrerupte, neputându-se ajunge la o înțelegere. Tratativele s'au amînat până la toamnă.

Publicul nostru să nu ducă discuțiuni aprinse asupra cuotei, crezând căuta-

darmi. La ce s'a răspuns din partea judecătorului: „Aceasta nu e treaba mea, ci a comandurii de gendarmi din Sibiu“.

Am văzut pe tineri depărându-se veseli, căci și-au împlinit o datorință față de neam și și-au apărat cu demnitate un drept sfânt, dreptul de a purta trei-colorul nostru național.

Săliște, în 21 iunie st. n. 1898.

„Mărgineanul“.

Conferența Sârbilor.

Intr-un articol publicat acum vre-o două săptămâni dăsesc pe scurt lămuriri despre cheștiunea care preocupa și ține locul pe Sârbi: congresul și statutul unificat "asupra autonomiei bisericice-nationale a Sârbilor, pe care guvernul voestă să-l octroeze, în locul statutelor de astăzi.

Peste câteva zile va fi anul de când se intrunise congresul pentru a rezolvă cheștiunea: guvernul cu proiectul seu de statut, elaborat pentru ochii lumii de către comitetul congresual permanent, dar în fond productul seu propriu, ear' pe de-a supra mai ceruse în mod imperativ, ca desbaterea "statutului unificat" să fie pusă la primul loc al programului lucrărilor congruiale. Acăsta pe când majoritatea covîrșitoare (78 din 85) a membrilor voia, ca congresul să-și resloveze afacerile rămase ca neisprăvite din congresele anterioare și prin urmare afară din cale de urgente; atât de urgente, după afirmarea tuturor vorbirilor la conferența dela 20 c. și a tuturor ziarelor, în cât din cauza neresolvării lor de până acum se prăpădesc parochii și școale în multe părți.

Guvernul cerând prioritatea pentru "statutul unificat" al seu, evident că voestă a exercia presiune enormă asupra congresului, pentru a îl vota, căci dacă nu, nu-l lasă pe congres să resolve celelalte afaceri urgente, inchizându-l, chiar disolvându-l, poate.

Congresul din anul trecut n'a vrut, precum se știe, să se plece poftei lui Bánffy, d'aceea a fost amânat pe timp nedeterminat, când adecă Bánffy va vedea muiată, frântă împotrivirea majorității.

a procedă și mai sigur, Bánffy a spus că următoarea mireană și ierarhii băgătăi intrigă: a atâtăt pe sârbi din urmă să cearcă, ca în noul statut să se cel elaborat de "comitetul congresual" fidecă al guvernului), fie cel esit din stînul congresului (al majorității), să se schimbe modul de alegere a membrilor duhovnicesti în congres, în sensul, că pe acestia să-i aleagă numai alegători din tagma preotiei, pe când astăzi la alegerea lor iau parte și alegători mireni.

Ierarhii săi darăi, instigați de Bánffy, cer această concesiune dela majoritatea congresului cu o îndărjire ce dă loc la bănueli; nu voesc absolut să abstee dela

această cerere, pe care toți membrii majorității, chiar și oameni așa de moderati cum e bătrânul baron Jivkovic, o consideră ca nejustificată, periculoasă, mai ales fiind că și e o intriga jesută de Bánffy; acesta însă, cu vicenia lui neîntrecută, lasă a le zice apărătorilor autonomie, prin secretarul său jidancul Darvay, că el nimic nu se impotrivează continuării lucrărilor congresului; nici nu cere tocmai, ca statutul unificat să fie pus la loc prim în program, numai — zice Bánffy-Darvay — trebuie să stabilească mai întâi înțelegerea perfectă între mireni și vladicii.

Așa i-ține în săh.

In conferența dela 20 c., în care avea să se aplaneze acest conflict; înțelegerea între mireni și vladicii nu s'a ajuns, această stand îndărji pe lângă cererea lor privitor la schimbarea modului de alegere.

Bánffy și freacă mâinile.

Că ce are să se întâpte, acum nu se știe. Bar. Jivkovic propune în "Branik", ca membrii congresului să se intrunească într-o conferență, spre a chibzuie e de facut.

Presă polonă despre serbările din Praga

Mai toată presa polonă din Galicia consemnează pe deplin cu cele ce s'au petrecut la Praga; chiar și foaia catolică "Ruh Katolicki" (Mișcare catolică), făcându-și rezervele numai din punctul de vedere confesional; numai două își arată nemulțumirea: "Przeglâd" (fondată și susținută de Länderbanks) și "Dziennik polski", ale căror redactii sunt compuse numai de jidani.

Foile de căpetenie, cum este "Czas", (archiconservativ), "Gazeta Narodowa" (cel mai vechi ziar polon din Galicia, moderat conservativ), "Nowa Reforma" (ziar sincer democrat, radical-național și antisemit, cel mai răspândit) etc. se pronunță pentru concluzii luate în Praga.

Astfel, "Gaz. Nar" scrie:

"De obstrucție pare că s'a săturat publicul cetitor german, d'aceea cu perspicacitatea proprie jurnaliștilor ovrei, s'au apucat de vorbirea lui Komarov ca de un mijloc nou, destul de eficace pentru a întărîta spiritele și patimile în toată monarchia, atât dincoace că și dincolo de Leitha. Căci tocmai în această atâtare a Nemților și Maghiarilor contra Slavilor, precum și în aceea a acestora unii contra altora, să secretul influenței și puterii acelei jurnalistiche. A argumenta față cu rea voine și negreșit lucru greu. Dar' la acusa, că congresul ziaristilor din Praga ar fi declarat cruciată contra Nemților, afirmă pe temeiul de căruri fapte a întreg congresului, precum și pe temeiul rezoluțiunilor prime, că: întâi congresul a constatat drept cerință indispensabilă a fie căruia neam slav liber-

tate deplină în dezvoltare conform imprejurărilor respectându-se necondiționat limba, tradițiunile și recerințele, precum și relațiile lui politice, în care trăește; eacă dar' cum cade de sine insinuarea, că congresul ar fi avut înaintea ochilor scopuri panslaviste în sens rusesc. Al doilea: în cît privește Austria, s'a declarat, că menținerea întregiei monarchii și a puterii ei nimenei nu o dorește mai sincer, decât tocmai popoarele slave, contra căror viațe furtau germană.

Prin toate vorbirile — chiar și cele mai înflăcărate — trecea ca un fir roșu gândul, că scopul congresului n'a fost de a provoca pe cineva, cu atât mai puțin pe Nemți, și că dorește a îsprăvi cu ei toate certele pe cale de bună înțelegere, de asigurare reciprocă a drepturilor își justificate, dar' nu altfel, decât pe temeiul: egali cu egali. Oare aceasta să fie provocătură?

Ea' foilor maghiare în special eacă cum respunde "Nowa Reforma":

"Mai curând ori mai târziu trebuie să ajungă vremea de a scăpa pe Slovaci, Croați Sârbi și Români de sub jugul volniciei maghiare; astă n'au să împedece nici un fel de meșteruguri ori pehlivăni. Ungaria, că stat, nu uai căștiga-va prin aceasta, ea' Maghiarilor nu se va întembla altceva de căt că vor perde pecetă despotismului, care e întuit acuma pe fruntea lor ca un semn d'al lui Cain..."

Dacă serbările din Praga vor accelera sosirea acelui timp, astă va fi momentul lor important și va fi spre folosul întregului imperiu. Numai atunci, când atât în Austria cât și în Ungaria toți locuitorii fără considerare la naționalitate, vor fi îndestulăti în cerințele lor naționale, când vor putea proclama în armonie deplină: "Imperiu suntem noi!" — numai atunci se va putea vorbi despre datorințele cătră unitatea monarhiei, despre patriotismul monarhie, căci atunci va fi bine nu numai Nemților și Maghiarilor, dar' și Polonilor, Cehilor, Slovacilor, Românilor etc. Aceasta să o chibzuească toti aceia, cari intemeiană și puterea pe fără delege și pe abuz de putere, aruncă pietri de hulire asupra celor ce au luat parte la serbările din Praga."

Apucături „patriotice“.

Onorată Redacțione!

"Arad és Vidéke" cu datul de 23 iunie a. c. sub titlul "A magyar szó ellen" informă fiind de vre-o persoană laică, atacă pe Rev. dl Dr. Ioan Trailescu, protopop și inspector școlar al tractului Chișineu, zicând că un invetator din Curticiu la examenul ce s'a ținut la școală sa, a voit să examineze și din limba maghiară, dar' Rev. d. Dr. I. Trailescu nu i-a permis, ci a zis: „Cine e curios de limba maghiară, să vină mâine. Zice apoi numita foaie, că ceialalți invetatori

nici n'au probat apoi, să examineze limba maghiară.

Subscrисul, ca comisar consist sătul mult, când așă lăsa, că o pată de însemnată pe terenul bisecșcolar, să fie atacată pe nedrept, aceea, vin pe aceasta cale să decid cele zise în „Arad és Vidéke“ domn Dr. I. Trailescu, sunt minciuni dentioase.

(Acă urmează o amănuntită descriere examenelor din Curticiu, școala din Ciora și Miron. Resultatul său: Intre altele, n'i se relatează ce vomă la vale. Redacția).

Dl inspector Dr. Trailescu întrebă mai ce prindem cu mâna și vedem se numește substantiv? Invetatorul zice: „Ba, ci și accea, ce ne închipuimtea noastră, dar' acele sunt substantive ideale“. Eu întreb un elev: Spune substantiv ideal! Elevul tac. Înveți spune întrebarea, voind să-i dea elevului: „Ce ai dor tu să ai?“ Elevul: „Un hînteu cu patru cai“. Invetatorul zicând: „Așa este, acesta e substantiv ideal“. Poftim dar' pedagogilor să spună „Un hînteu cu patru cai“ este substantiv ideal, firește după gramatica lui Mihail Curticiu.

Acum întreb pe cinstițul raportor "Arad és Vidéke": că dacă D-sa un post așa de cinstiț, ca să devină inspector școlar, oare ar avea D-sa voie să intrebă și din limba maghiară, căci unei școale n'ar să și să căse nu în limba maicii lor.

Dar' il întreb pe dl raportor urechi a auzit D-sa că: Rev. dr. Trailescu ar fi zis: „Cine e care în limba maghiară, să vină mâine“. Cui urechi a auzit D-sa, că un invetator să examineze din limba maghiară. Sum sigur d-le, că n'ai auzit delăci toate aceste le-a visat numai.

Dă cumva D-ta die raportor sau foii „Arad és Vidéke“ voești ainteală lumii de om cinstiț, te binevoești și revoca cele scrise Dr. I. Trailescu; căci trebuie să-i parte din public cam să cu socotești. Până nu-ți vei revoca mai multora ești considerat de căracter și lipsit de orice calitate sonale.

Nădab, la 25 iunie st. n. 1898,

Cu prof. să

Demetriu Bon

inv. și comisar

O POVESTE.

(Urmare și fine.)

— Mare minune, grăi pădurarul. Mă rog cine mai este acolo?

— Numai eu, omule... un vînător...

— Un vînător? Ia tac!... Mai știi... de n'ai fi dracul... Hai să te scot și pe tine...

De astădată văză în adevăr un om...

După ce se lămuri pădurarul, din spusele vînătorului, cine era și cum se rătăcise în pădure, depărându-se de servitorii lui, acesta li zise:

— N'am nimic la mine, cu ce să te respătesc omule. Dar' vino în Veneția unde locuiesc și te voi primi în palatul meu de pe canalul-cel-mare, și te-oiu ospăta și te voi dărui cu o întreagă avere...

Pădurarul îl scoase la drum bun, unde-i și găsiră servitorii lui îngrijăți, și după ce se despărți de vînător, se întoarse dinspre ziua la bordeiul lui...

Când se trezì dimineața, mare-i fu mirarea când văză lângă ușa bordeiului o grămadă mare de lemn și de crăci, — ear' d'asupra lor pe maimuță.

— Bună dimineața, omule, ti grăi mai multă. Uite, știi-am adus și eu ce am putut... Sănătate bună...

Făcă o trambă de pe grămadă și peră ca o nălucă...

N'apucă se facă vre-o căță-vă pași pe dinaintea bordeiului, și eacă leul cu două căprioare...

— Bună dimineață, omule... și grăi el cu blândețe. Uite, ia-le și măncă-le să-nătos...

Pădurarul se uită multă vreme pe urma lui, în timp ce căprioarele se săbăteau în mâinile lui.

Abia le închise într'un cotet, și să intoarce, ca să-și vadă de treburile casei, când eacă și șarpele, vălătuc, vălătuc...

— Bună dimineață, omule... Uite, i'a peatru asta de smaragd, că rar se mai poate găsi ca dinsa... Rămăi să-nătos...

Șarpele porni fluerând; pădurarul, cătând uimit la piatra de preț, flueră și el minunat de recunoștință lighioanelor.

Ce să facă acumă cu piatra?

— Ia să mă pornesc la Veneția să o desfac, să prind ceva parale pe ea și să văd și pe vînătorul cela cu palatul lui cu tot, și grăi pădurarul, și se porni.

Dacă ajunse în Veneția, Doamna-Mărlor, întâia lui grije fu să se ducă la un barbier care să-l tundă, să-l radă și să-l spele la cap.

— Si fiind că bărbierii de când lumea, au fost palavragii, începă a-l descoase de unde-i, ce fel, cum?

Pădurarului atât li trebuia, să aibă cui spune, — și se porni pe spuse.

Zău, și știi-a dat șarpele o piatră de preț întrebă bărbierul.

Ear' în ochi i-se zugrăvi pofta de a pune el mâna pe asemenea scumpătate.

— Mi-a dat-o, uite, cum te văd și cum mă vezi.

După ce bărbierul li sfîrșî ferchezuiala, pădurarul li arăta fără sfială piatra.

Jupân-bărbierului i-se mai lungi par că nasul, făcă ochii mari căt roata unui ban și strînse buzele: vezi că era adevărată comoară peatra ceea de smarand.

Căzură curând la invocă și pădurarul se socotă la bun tîrg cu 10 ducăți ce-i dăduse bărbierul.

Li puse în sin, și luă ziua bună și se întreptă spre locuința vînătorului cu un vaporăș.

Rămâne el pe treptele de peatră ale palatului și bate, și bate în ușă cea mare de stejar sculptat, până ce dădu Dumnezeu, în sfîrșit, să vie o slugă să-i deschidă.

— Mă rog d-tale, d-le du-te și spune stăpânului că sunt aci eu, pădurarul de care își aduce d-lui aminte...

Slugă se duce; ear' după căteva minute se aude un glas mărios, că strigă din capul de sus al scărei:

— Dă'l afară! Ce pădurar! De cine să-mi aduc aminte...

Pădurarul ridică ochi mirați și cunoșcu pe vînătorul din pădure, acumă cu scufie pe cap și 'nhalat...

— Eu sunt, boerule... Buni te-am scăpat de colo... și mi dumneata... nu știi...

— Și îndrăznești, obraznicule, să răușești? Ești afară!

Sluga se întorsește; îl luă de scoase pe altă ușă și-i dăbu druiță strîmtă și intunecoasă, pe pămînt...

Jignit de primirea astă la care se întepase, teză, cui să se descarce de năușii?

1848.

15 Iunie.

Carloviț.

La vesteasă despre atacul ungurilor în contra orașului Carloviț, despărțemantul din Zemlin al luntrașilor a venit pe riu până la Carloviț și a luat poziție de atac. Ear' Stratimirovici cucerind vaporul „Duna” a mers la Titel cu 500 ostași, pe colonelul Molinari l'a depus din post și a confiscat provisunea de răboiu.

Esempul luntrașilor l'a urmat întreg districtul regimentului de la Petruvaradin. Prelungă acestea Sârbii au cerut ajutoriu încă și din Belgrad. Cam 3000 de ostași vorbici au trecut granița în ajutorul fraților lor.

Praga.

În 11 a erupt o revoluție foarte periculoasă și săngeroasă. Revoluționarea a durat patru zile, rămânând morți mulți soldați și mulți răsculați. (Gaz. de Trans.)

Pesta.

Hrabovszky în raportul seu către ministerul interne alțile zice: „Nu numai granița militară, ci întreg poporul de la Srem e răsculat. Ura acestora în contra Maghiarilor crește pe zi ce merge; despre ministerul maghiar și despre legile maghiare nu voesc să audă”. Două proclamațuni ale lui Hrabovszky au fost calcate în picioare. Vre-o 16–17 mii soldați croato-sârbi se apropierează Carloviț, unde-i mai așteaptă 5000 ostași cu 8 tunuri, cu care împreună vor lupta în contra a tot ce e maghiar și pentru Imperiul. (Gaz. de Trans.)

16 Iunie

Praga.

Generalul Windischgrätz bombardează orașul Praga, unde pânslavi instituisează guvern interimal, adunare națională independentă, etc.

Viena.

Archiducele Ioan este denumit locotenitorul împăratesc.

Innsbruck.

M. Sa provoacă într'un manifest pe grădiniță de P.-varadin, ca ne mai ascultăm de stătători, să se reîntoarcă numai decât la ascultare, să dea înapoi cele opt tunuri luate. În urmă îi asigurează M. Sa, că limba și religiunea li-se va apăra, și toate rugămintele lor legiuite se vor împlini. (Org. Nat.)

NOUTĂȚI

Arad, 28 Iunie n. 1898.

Memoria lui Șaguna. Serbare din Bătanie. Ni se scrie, că în biserică din Bătanie de langă Arad părăstasul întru amintirea fericitului Șaguna s'a ținut cu mare ceremonie în prezența unui numeros public românesc. Într-o cuvântare bine intocmită preotul Simeon Cornea a arătat vrednicile marelui Arhiepiscop. Foarte bună impresie a făcut asupra poporului, că li s'a distribuit un mare număr din biografia lui Șaguna, apărută în ediție poporala la Caransebeș. Această broșură conține și portretul repausatului, — portret, la care poporul cu dragoste a privit.

Nu se maghiarisează! Funcționarii dela magistratul din Budapesta nu vor să se maghiariseze. Zădarnică a fost pilda cu care li-a premers vice-primarul Haberhauer, zădarnică a fost apelul acestuia, ca toți funcționarii să-și schimbe numele „străin sunătoare”. Indignat de aceasta renitență primariul a pornit cercetare în contra funcționarilor și a eruat, că cel mai rezistent este prim-protocolistul Lampl, care a indemnătat cu succes pe toți funcționarii a nu se lăpăda cu nici un preț de numele lor străbune. Alăturaș cu Lampl mai sunt toți aceia din consiliul comunal, cari n'au nume maghiare. Ziarele maghiare luând știre despre acest casinjoră teribil și le spune frangaturor consilierilor comunali și tuturor funcționarilor, că — dacă până la proximele alegeri nu se vor fi maghiarisați, unii vor fi trecuți la pensie, ear' cei tineri nu vor fi realeși. — Eată o procedură teroristă, în care se oglindește sistemul întreg de maghiarizare.

O groasnică catastrofă. Ni-se serie din Balșa: Vineri în 12/24 Iunie c. comunele de pe valea Geoagiuului de jos (Com. Hunedoarei) au fost locul unei catastrofe ne mai pomenite. Fiind în acea zi d. a. dela 4 ore rupere de nori pe munții Poianei și ai Almașului-mare, apa a năvălit în jos rupend și ducând cu sine tot ce

a întâlnit în calea sa. Oameni bătrâni de 100 ani afirmă, că așa ceva nu s'a mai pomenit pe aici. Toate comunele ce sunt situate pe șes au fost cu desevărsire devastate. O priveliște de nedescris se desfașură înaintea ochilor. Case, șuri, grajduri etc. tot au dus dela șes, vite, boi, vaci, oi, capre, porci etc. bărbați, femei, copii și-au aflat fioroasa moarte în valurile furioase ale acestei ape-potop. Intre alii preotul din Almașul-mare încă s'a înecat. Pagubele se urcă la sute de mii de floreni. Pe unde erau grădini și case, azi paserile pescuesc după broaște. Miseria e la culme, ear' ajutorarea celor nenorociți indispensabilă.

Hazaflas român diákok. Astfel numesc foile maghiare pe acei trei universitari români din Cluj, cari au subscris alătura cu Maghiarii și Ovrei o cerere înaintată rectoratului, prin care a solicitat pedepsirea unor studenți români. Il recomandăm atenției membrilor din reprezentanța fundației lui Gojdu, ca să le urce stipendiile acestor studenți, cari de pe acum se disting în fapte patriotice.

Pelagra în comitatul Brașovului. Ziarele din Brașov aduc știrea că și în comuna Satulung s'a ivit pelagra. Până acum s'au constatat 3 cazuri.

Reciprocitatea între judecătorii maghiari. Așa sunt ei. Când ne judecă pe noi sunt unisoni și se sărută. Când sunt între ei se iau de păr. Mai de curând s'a întâmplat în Pesta. Un notar dela tribunal datoria șefului seu, judeului, cu suma de 20 fl. Aceasta il pără. La pertractare judele care conducea procesul a zis o vorbă ce nu i-a convenit notariului acusat. Aceasta i-a replicat cu o palmă strănică, încât judele s'a rostogolit de pe scaunul presidial. În cauza aceasta pălmuitul a intentat nou proces notariului dela tribunal, care a și fost osândit la 200 fl. amendă. Cine nu vede că acest notar are toate insușirile de a deveni un bun judecător maghiar!

Aniversarea luptei dela Custozza. Vineri s'au împlinit 32 de ani de când s'a dat lupta la Custozza, unde regimetele române ale armatei austriace au avut partea leului. Regimentul 43 de infanterie din Timișoara, care a intrat în prima linie în foc, a servit aceasta zi în anul acesta cu deosebită solemnitate. Des de dimineață a eșit pe câmpul de deprindere întreg regimentul în deplină paradă, a defilat înaintea întregului stat major, ear' după defilare preotul gr. ort. militar, Dogariu, a ținut serviciu bisericesc, la care răspunsurile liturgice au fost date de către un cor de 30 copilițe, îmbrăcate în haine albe. Un major a ținut pe urmă o frumoasă alocuție, în care a indemnătat pe soldați la eroism și virtute militară. După ameazi s'au arangiat petreceri populare, la care aproape întreg regimentul și-a petrecut. Astfel regimentul românesc din Timișoara a avut o zi frumoasă de serbătoare.

Intimpinare. Suntem cu insistență solicitați să dăm loc unei intimpinări la cele scrise de d. protopop Paul-Miulescu despre examenul d-nei Păcăianu din B. Comlos. Intimpinarea — chiar și cea scrisă a doa-oară — fiind plină de detalii cari nu pot să intereseze publicul, vom declara numai că nimeni n'a intenționat să atace persoana și meritele d-nei invățătoare Păcăianu, care de altfel nu trebuie să se supere de observații ce s'au făcut privitor la răspunsurile elevelor d-sale. Si cel mai genial profesor se întâmplă să aibă elevi cari nu dau răspunsuri strălucite. Si apoi d. protopop era în rolul său de a face observații, fiind autoritate școlară, inspector tractual. Critica e tocmai pentru a asigura progresul și se poate aplica și față de invățătoarele slabe și față de cele bune. Noi socotim pe d-na Păcăianu între aceste din urmă.

Rădulescu Niger.

Magiarisarea impiegaților dela tren se continuă cu brutalitate și cu destule succese. Ziarele maghiare povestesc cu veselie multă despre rezultatele obținute pe linia Coșovia-Oderbeg (linie ce traversează Slovacimea). Pe linia aceasta și-au maghiarizat numele în timpul din urmă 740 de idivizi între cari numai copiii dau un contingent de 513.

Soartea teatrului german în Ungaria. „Ostdeutsche Rundschau” din Viena publică un vehement articol în contra guvernelor ungurești, cari după ce au luat din mâna germanilor din Ungaria toate școalele afară de cele săsești — își continuă opera lor de maghiarizare prin confiscarea teatrelor germane. Aceasta procedură s'a pornit deja cu arderea teatrului german în Budapesta, pe urmă s'a extins și asupra teatrelor din provincie, și anume din Casovia, Timișoara, Pojor, Sopron, Vérset, Becicherec s. a. Aici au existat totdeauna teatre germane, dar acum nu mai sunt îngăduite decât în Timișoara și Pojor; și aici numai în anumite sesiuni de foarte scurtă durată. Când în timpul din urmă direcțiunile acestor două teatre, ca să li-se lungească sesiunile, — ministrul Perczel li-a închis cu mare greu cererea, li-a notat totodată că numai pentru anul acesta, căci de-acă înainte nu se vor mai îngădui reprezentări germane în numitele orașe. În locul lor se vor crea, din fondurile cari există și cu contribuția orașelor din chestie, teatre și opere maghiare. Spre acest scop ministrul de interne și convocați la Budapesta o anchetă de specialiști. Perczel poate fi socotit ca repunătorul teatrului german în Ungaria. — Spusele numitului ziar german prezintă în adevărată lumină respectul Maghiarilor față de cultura germană, acea cultură, din care ei au suportat tot ce au astăzi. E o ucigașă recunoșință aceasta!

„Vieritul” carte foarte folosită pentru cultivatorii de vii, de Petru Vancu, invățător în Măderat. Prețul 60 cr. Se află de vinzare la autor și la „Tribuna Poporului”.

Med. univ.

Dr. Nicolae Comșa, Karlsbad

Weinhaus Sprudel-Gasse.

Poșta redacției.

Dlui Ioachin Muntean, inv. în Beba vechie. Dorința dta se va împlini.

ULTIME ȘTIRI

Răsboiu.

Madrid, 26 Iunie. După o telegramă oficială din Santiago, trupele generalului Linares au fost atacate lângă Sevilla de către un detașament american și răsculații, cu care prilegiu acestia din urmă au fost respinși cu mari perzi. Spaniolii au pierdut 7 morți și 7 răniți. Generalul Linares a fost însă nevoit să părăsească locul, căci bombardarea neincetată a pusit pe deplin satul Sevilla.

Madrid, 26 Iunie. Ziarele vorbind despre resbel scot la iveală, că Europa a lăsat singură pe Spania, care apără în America interese europene. Englera incuragiază pe Americani, ear' Francia, care arăta la inceput Spaniolilor atâtă simpatie și sprinț moral, ba și material, dobândind folosă comerciale dela Americani, acuma ne strâmtorează; Germania stă în rezervă, ear' Rusia se slujește de Spania ca de un mediu al diplomației sale. La nici un cas aşadar nu este iertat să primim intervenția Europei, ci trebuie să ne adresăm de-adreptul către dușman.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil: Ioan Russu Sirianu.

Pădurarul, după ce și mai veni în fire, începe a-și spune ea ră povestea.

Politică riseră.

Însă, fiind că în povestea lui era amestecat și numele foarte cunoscut al vinătorului, boer de neam mare, politică riseră după ce-l duseră la inchisoare pe pădurar, trimisă vorbă boerului și-l rugă să treacă pe la poliție.

Boerul, firește, foarte curios, trecu. Ear' când văzu piatra de smaragd, il rică la înimă poftă de-a și-o face a lui și strigă:

— Vedeți cat de prefațut e omul acesta, ce hot primejdios! A intrat în casa mea și mi-a furat smaragdul, cumpărat anul trecut dela niște Levantini... Dați-l judecă și osândiți-l morți...

Boerul era dintre cei zece ai marelui consiliu al Venetiei.

Cererea lui a fost repede ascultată, și eacă-l pe pădurar dus la spânzurătoare...

Moartea lui scăpa pe boer de mustare, că datora cuiva recunoștință pentru o faptă bună ce i-se făcuse.

Lume multă se strânsese în piața cea mare pe care se aduceau la împlinire osânde judecății publice.

Erau printre mulți și cei doi fi ai pădurarului.

Aceștia își recunoșteau pe tatăl nevezut de atâția ani; însă nu îndrăzniră să mă-

STRICT DUPA RITUL GRECESC

Se pot procura mai bune și mai ieftine

Felon, odăjdi pentru diaconi, Stichar, Prapore
bisericești, steaguri pentru reuniuni, Sfântul
aer (Plastanița), Disc Potir, Steluțe, Chivot
Artoclasia (cutie pentru agnet) Dicheriu,
Triheriu, Cădelniță, Icoane pentru iconostas
etc. etc.

**Prețuri curente (catalogoage) bogat
ilustrate se trimit la cerere gra-
tis și franco**

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER

VIENA I. KOHLMARKT 2.

187 1 - 26

Valabil dela 1 Maiu 1898.

MERSUL TRENUILOR

Valabil dela 1 Maiu 1898.

Arad—Budapestă.				
dim.	acc.	d. m.	a. m.	seara
Arad, pleacă	8.18	4.—	11.20	9.35
Sofronya	—	—	11.39	9.53
Curtiel	8.36	4.40	11.52	10.07
Lökös	—	—	12.08	10.25
Chiti-haz	9.01	5.—	12.31	10.54
Claba	9.23	5.26	1.19	11.39
Szolnok	11.19	7.32	4.14	2.49
Budapestă, sosește	1,10	9.40 s.	7.20 s.	6.10 d.
Budapestă—Arad.				
Budapestă pleacă	1.55	6.45	8.10	10.—
Szolnok	3.56	8.54	11.07	1.80
Claba	5.54	10.49	2.23	4.32
Chitighaz	6.12	11.07	2.54	5.03
Lökös	—	—	3.12	5.21
Curtiel	6.35	—	3.28	5.38
Sofronya	—	—	3.40	5.50
Arad, sosește	6.52	11.51 s.	3.55 d.a.	6.05 d.
Arad—Teiuș.				
Arad, pleacă	7.02	12.11	4.30	6.35
Glogovăt	—	—	4.42	6.46
Györök	—	—	5.03	7.06
Pauliș	—	—	5.14	7.16
Radna-Lipova	7.46	12.50	5.35	7.29
Conop	—	—	5.57	7.55
Börzava	8.13	—	6.12	8.11
Totvărădia	—	—	6.39	8.33
Soborșin	8.46	1.46	6.58	8.51
Zam	9.04	2.05	7.27	9.19
Gurasada	—	—	7.53	9.43
Ila	9.27	2.27	8.08	9.59
Branicica	—	—	8.26	10.17
Deva	—	2.54	8.52	10.42
Simeria (Piski)	10.19	3.12	9.24	11.11
Orăștin	10.37	3.31	9.52	11.35
Sibot	—	—	10.16	11.56
Vîntul-de-Jos	11.07	4.15	10.40	12.21
Alba-Iulia	11.19	4.26	11.01	12.39
Teiuș, sosește	11.40	—	11.80	1.05
Teiuș—Arad.				
Teiuș, pleacă	3.33	—	3.43	2.—
Alba-Iulia	3.53	11.13	4.17	2.33
Vîntul-de-Jos	4.09	11.40	4.34	2.50
Jibot	—	—	4.55	3.15
Orăștin	4.86	12.12	5.19	3.35
Simeria (Piski)	5.08	1.—	6.05	4.12
Deva	5.19	1.12	6.20	4.27
Branicica	—	—	6.48	4.49
Ila	5.45	1.39	7.06	5.18
Gurasada	—	—	7.16	5.23
Zam	6.08	2.05	7.41	5.50
Soborșin	6.34	2.31	8.15	8.25
Totvărădia	—	—	8.82	6.41
Börzava	7.—	—	8.57	7.05
Conop	—	—	9.15	7.22
Radna-Lipova	7.80	3.27	9.45	7.54
Pauliș	—	—	10.—	8.10
Györök	—	—	10.14	8.22
Glogovăt	—	—	10.38	8.43
Arad, sosește	8.08	4.06	10.50	8.55 s

Arad—Ciaba—Oradea-mare.				
dim.		a. m.	seara	
Arad, pleacă	5.10	11.20	9.35	
Sofronya	5.25	11.39	9.53	
Curtiel	5.39	11.52	10.07	
Lökös	5.56	12.08	10.25	
Chittighaz	6.18	12.31	10.54	
Claba, sosește	6.40	12.57	11.24	
Claba, pleacă	7.—	2.33	4.50 dim.	
Giuila	7.27	3.05	5.26	
Sarkad	7.47	3.27	5.56	
Nagy-Szalonta	8.23	4.10	6.47	
Cefa	8.42	4.34	7.18	
Les	9.04	5.—	7.51	
Oradea-mare, sos.	9.32	5.80	8.31	
Oradea-mare—Ciaba—Arad.				
a. m.	d. m.	seara		
Oradea-mare pleacă	10.20	4.25	7.30	
Les	10'48	4.56	8.06	
Cefa	11.08	5.12	8.29	
Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08	
Sarkad	11.57	6.09	9.51	
Giuila	12.21	6.34	10.21	
Ciaba, sosește	12.42	6.56	10.50	
Claba, pleacă	2.23	7.09	4.32 dim.	
Chitighaz	2.54	7.47	5.03	
Lökös	3.12	8.13	5.21	
Curtiel	3.28	8.36	5.38	
Arad, sosește	3.55 d. m.	9.10 seara.	6.05	
Arad—Timișoara.				
dim.	a. m.	seara		
Arad pleacă	6.20	11.56	5.—	
Aradul-nou	6.31	12.07	5.21	
Német-ságh	6.49	12.25	5.47	
Vînga	7.08	12.42	6.14	
Orcivalva	7.20	12.54	6.24	
Merçivalva	7.31	1.05	6.52	
St.-Andrei	7.43	1.17	7.12	
Timișoara sosește	8.01	1.85	7.39	
Timișoara—Arad.				
dim.	d. m.	seara		
Timișoara, pleacă	8.25	2.—	9.10	
St.-Andrei	8.51	2.19	9.39	
Merçivalva	9.09	2.83	9.43	
Vînga	9.47	3.01	10.11	
Aradul-nou	10.05	3.16	10.26	
Arad, sosește	10.30	3.84	10.45	
Arad—Seghedin				
dim.	a. m.	d. m.	seara	
Arad, pleacă	5.23	8.55	4.16	
Pecica	6.08	9.80	5.05	
Bátanía	6.27	9.53	5.45	
Mezőhegyes	7.09	10.82	6.50	
Csanád-Palota	7.28	10.51	7.18	
Nádlac	7.43	11.05	7.82	
Cianadul-ung.	7.55	11.17	7.47	
Apátifalva	8.08	11.25	7.58	
Makó	8.19	11.47	8.40	
Seghedin sosește	9.27	12.51	1001 séra	

Seghedin—Arad				
dim.	d. m.	seara	dim.	
Seghedin, pleacă	2.19	6.10	3.08	
Makó	3.30	7.34	5.—	
Apátifalva	3.47	7.57	5.24	
Cianadul-ung.	3.55	8.04	5.33	
Nádlac	4.09	8.18	5.50	
Csanád-Palota	4.24	8.32	6.09	
Mezőhegyes	5.10	8.57	7.—	
Bátanía	5.39	9.29	7.38	
Pecica	6.01	9.52	8.08	
Arad, sosește	6.39	10.25	8.51	</td